

TEXT A FOTO
MIROSLAVA
DULOVÁ

Cestujeme do Francúzska

Región Baskicko

Biarritz z majáka, na horizonte Pyreneje

Euskara – najstarší európsky jazyk

Baskovia ešte aj dnes hovoria najstarším živým európskym jazykom. Jazyk „euskara“ podľa vedcov patrí k preindoeurópskym jazykom. Ešte aj dnes sa vyučuje v škole, buď je celá výučba v tomto jazyku, alebo v kombinácii s francúzskym jazykom. Baskicko má aj bohatú históriu námorníctva. Baskovia ako prví lovili v Európe veľryby. Pobrežné mestečká mali najčastejšie v erbe výjav z rybolovu, čo dokumentuje význam rybolovu počas stredoveku. Baskovia sa venovali aj obchodu a prieskumným činnostiam. Prvý moreplavec, ktorý oboplával zemeľu, Juan Sebastian El Cano bol takisto Bask. Z expedície sa vrátil do Španielska už len na jedinej lodi (1519 – 1522).

V provincii Labourd nájdeme ideálny kontrast medzi nádhernými plážami, rybárskymi prístavmi a dynamickou oblasťou Bayonne, Anglet a Biarritz a najkrajšími baskickými dedinkami učupenými v zvlnenej krajine s malými farmami. Každá z provincií má aj svoj architektonický štýl. Nájdeme tu domy čiastočne obložené

drevom, najčastejšie natreté na bielo, s trámami a okenicami červenej alebo zelenej farby. Tradične takýto dom bol otočený chrbtom k moru (aby sa chránil proti výčinom počasia v zime) s čelnou fasádou orientovanou na východ k vychádzajúcemu slnku. Provincia Labourd je výborne vybavená zariadeniami na trávenie dovoleníek sústredenými na pobreží. V Biarritzi napríklad možno hrať na druhom najstaršom golfovom ihrisku vo Francúzsku.

Bayonne – horúca čokoláda i šunka

Krištof Kolumbus sa ako prvý Európan stretol s juhoamerickým bôbom, ktorý Indiáni používali nielen ako peniaze, ale aj na prípravu chutného nápoja – horúcej čokolády. Kakaový bôb sa dostal aj do Španielska a najmä Židia boli známi jeho spracovaním. Keď utekali pred inkvizíciou, presťahovali sa do juhozápadného Francúzska do mesta Bayonne, v ktorom ponúkli na ochutnanie tento nový nápoj. Mesto Bayonne sa však okrem horúcej čokolády preslávilo vychýrenou bayonnskou šunkou. Podľa

legendy v štrnástom storočí poľovník zabil diviaka, ktorý spadol do slaných prírodných vôd pri Salies. Poľovníci ho našli až počas ďalšej sezóny vo veľmi dobre zakonzervovanom stave. A takto úplnou náhodou objavili mimoriadne kvality spracovania mäsa týmto spôsobom. Dnes sa mäso naloží do soli na tri dni a potom sa suší až počas jedného roka.

Šarmantný Biarritz

Z malého mestečka zaoberajúceho sa najmä rybolovom vyrástlo prímorské stredisko – Biarritz. Pod anglickým panstvom (1152 – 1451) až do roku 1650 sa biarritzskí lovci veľrýb plavili zo starého prístavu za harpúnovaním veľrýb, ktoré plávali cez Biskajský záliv. Ako sa znižovali stavy veľrýb, rybári boli nútení loviť až pri brehoch Newfoundlandu či Grónska alebo zmeniť profesiu a stať sa oficiálnymi pirátmi (corsaire) pre francúzskeho kráľa. Pokračovali vo vykonávaní svojho povolania až do konca 18. storočia, keď si ľudia začali cenit' výhody kúpania v mori. Mentálne chorí sa kúpali na

„pláži bláznov“, ktorá má dnes oveľa honosnejší názov – Veľká pláž. A tak sa Biarritz stal modernou destináciou na pobreží mora ponúkajúcou aj talasoterapiu (liečebné kúry na báze morskej vody). 30. januára 1853 španielska kontesa Eugenie of Montijo sa vydala za cisára Napoleona III. Eugenie poznala Biarritz veľmi dobre a významne prispela k rozmachu mesta. Na baskickej pôde jej prvým domovom sa stala vila Eugenie (neskôr hotel du Palais), ktorú jej dal postaviť Napoleon ako kráľovský dovolenkový domov a to zabezpečilo reputáciu Biarritzu. Príťahovalo to ako magnet európsku aristokraciu. K prvým významným návštevníkom patrila waleský princ s matkou kráľovnou Viktóriou. Španielsky kráľ Alfonz XIII. dal postaviť palác Miramar. Prišiel aj perzský šach, aj cár Nikolaj z Ruska. Do Biarritzu začali chodiť aj športoví nadšenci. Len si vedieť vybrať z bohatej ponuky: surfovanie, tenis, golf, jazda na koni a, samozrejme, baskická pelota. So živým folklórom a tradíciami sa možno zoznámiť v menších baskických dedinkách a popritom objavovať pochúťky baskickej kuchyne.

Neúnavní surfisti v Biarritzi

Baskicko sa rozprestiera od západných Pyrenejí po pobrežie Atlantického oceánu. Člení sa na sedem provincií, štyri v Španielsku a tri vo Francúzsku (Labourd, Basse Navarre a Soule). Aj vo francúzskych provinciách v predhorí Pyrenejí jeho hrdí obyvatelia venovali veľkú pozornosť zachovaniu vynikajúceho prírodného prostredia. Táto obľúbená destinácia upúta vynikajúcimi klimatickými podmienkami, plážami, jachtingom a surfovaním, blízkosťou vysokých hôr, malebnými golfovými ihriskami (12 ihrísk) a bohatou hotelovou infraštruktúrou. Pekné dedinky a farmy v zelených údoliach ukrývajú svoju jedinečnú históriu a kultúru.

Capbreton

„Nepoznám žiadne iné miesto, ktoré by bolo šarmantnejšie a veľkolepejšie ako Biarritz,“ vyhlásil Victor Hugo.

Biarritzský maják postavili v roku 1831. Do výšky 73 metrov treba prekonať 248 schodov, ale pohľad na pobrežie stojí za to. Pre verejnosť je dostupný len popoludní. K tomuto regiónu neodmysliteľne patrí čokoláda, s jej históriou sa môžeme oboznámiť v múzeu čokolády. Podrobnejšie informácie o histórii Biarritzu nájdeme v historickom múzeu. Záujemcov o surfing bojujúcich s morskými vlnami môžeme výborne sledovať aj z terasy hotela Radisson – z vychýrenej reštaurácie Onyx. Medzi surfistami nájdeme aj mužov v najlepších rokoch, ale veľmi málo žien. Prehliadka mesta Biarritz je určite najvhodnejšia peši, doprava je veľmi hustá a peši to zvládneme najrýchlejšie. Od majáka až na druhý koniec mesta je priamo na pobreží mora vybudovaná cestička pre peších umožňujúca prehliadku významných miest v blízkosti pobrežia. Prechádzala som tadiaľ v máji a na niektorých úzkych miestach som už musela čakať. Nevieť si celkom dobre predstaviť, čo sa tu deje v auguste, keď sa dá do pohybu celé Francúzsko. Okrem toho v letnom období je teplota pri mori dosť vysoká a popri horúčave treba ešte počítať aj s dosť vysokou vlhkosťou vzduchu. Surfovanie v Biarritzi sa objavilo v päťdesiatych rokoch minulého storočia v Európe po prvý raz. Za vhodnými vlnami prichádzajú surfisti počas celého roka, teraz v máji však jazdili v neoprenových oblekoch. Na pobreží okolo Biarritzu je niekoľko miest vhodných na tento šport a prispôbila sa mu aj ponuka športových obchodov. Výcvik ponúkajú mnohé školy surfovania.

Golfové ihrisko Ibarritz

Pelota – najrýchlejšia hra

Za návštevu stojí aj mestečko Saint-Jean-de-Luz – len niekoľko kilometrov od Biarritzu. Aj tu miestni rybári lovili veľryby, za ktorými v 16. storočí plávali až k ďalekým brehom napríklad Labradoru. Ak keď to už nebolo zaujímavé, rýchlo zaviedli ďalšiu námornú tradíciu pirátstva. Saint-Jean-de-Luz sa stal skutočným pirátskym hniezdom a mnohé domy vybudovali z pirátskych príjmov. Zlatý vek prosperity mestečka priniesla svadba Ľudovíta 14. a Márie Terézie španielskej v roku 1660 ako dôsledok Pyrenejskej dohody podpísanej medzi Francúzskom a Španielskom. V kostole svätého Jána Krstiteľa, kde sa svadba konala, okamžite po obrade zamurovali dvere, ktorými prechádzali manželia, aby nikto iný nemohol prekročiť kráľovský prah. Kostol si možno pozrieť denne len v popoludňajších hodinách. Skladateľ Maurice Ravel bol Bask, narodil sa v mestečku Ciboure neďaleko Saint-Jean-de-Luz a v roku 1928 tu napísal Bolero.

V Baskicku v každej dedine nájdeme vyššiu zakrivenú stenu (fronton), o ktorú sa hrá baskická pelota. Dnes existuje viac ako 21 variácií tejto hry. Hrá sa holou rukou alebo rukou v koženej rukavici (chistera) a drevenými raketami (pala). Pelota patrí k najrýchlejším hrám vôbec. Ak pridete v lete, môžete si pozrieť zápas na niekto-

rom z turnajov. Okrem Baskicka sa pelota ešte hrá v USA.

Typickou pre Baskicko je aj miestna architektúra. Na okeniciach a trámoch spomínaná červená a zelená farba predstavuje národné baskické farby. Ako červená sa v minulosti používala býčia krv. Typickým prvkom je aj strecha predĺžená na jednej strane. Jednoducho sa počítalo s tým, že ak rodina bude dostatočne bohatá a rozšíri sa počet jej členov, tak sa rozšíri aj dom. Mnohé dnešné baskické priezviská súvisia s domom, ktorý je pre Baskov veľmi významný, opisujú jeho polohu alebo situáciu, ako napr. nový dom, dom na kopci či červený dom.

Baskická gastronómia

V Baskicku, samozrejme, treba ochutnať baskické špeciality. Syry – dlho zrejúci tradičný ovčie syr z horských oblastí, ktorý nemusíte skladovať v chladničke (fromage de brebis). Piperade – odvodené slovo od slova paprika, tvorí ju zmes varených rajčín, cibule, baklažánov, papriky a cesnaku (podobné na naše lečo). Piperade sa zamieša do praženice a často sa podáva s ďalším typickým baskickým produktom, lahodnou bayonnskou šunkou. Typické je aj baskické kura podávané s omáčkou podobnou na piperade a varené v bielom víne. Ttoro je

rybacia polievka, ktorá má nespočetne veľa variácií, najčastejšie v nej nájdeme mäso z tresky a krabov. Typický je aj baskický koláčik z maslového cesta pôvodne plnený čiernymi čerešňami, dnes často nahradenými mandľami. Špecialitou mestečka Saint-Jean-de-Luz sú makarónky, guľaté koláčiky z piškótového cesta s chrumkavou vrchnou vrstvou plnené mandľami. Po strmých svahoch Pyrenej sa tiahnu vinice a tak nezbudnite ochutnať miestne biele, rosé a červené víno Irouleguy (AOC od roku 1970).

Zaujala nás aj 136 km dlhá labužnícka cestička a dedinka Espelette neďaleko Biarritzu. Námorníci kedysi dávno priniesli semeno papriky, ktorej sa tu veľmi dobré darí. Od polovice dvadsiateho storočia ju používajú pre jej mimoriadnu kvalitu a dnes sa pestuje spôsobom šetrným voči životnému prostrediu. Celá dedinka žije paprikou. Priečelia typických baskických domov zdobia papriky na špagáte, na iných miestach keramické. Možno si vybrať nielen rôzne produkty na báze papriky, ale aj z bohatej ponuky suvenírov s motívom papriky. Páčili sa nám aj drobné strieborné šperky s malými vkusnými papričkami.

V Baskicku nájdeme aj malé výrobné čokoládových produktov, niektoré majú viac ako päťstoročnú tradíciu. Nezabudnite ochutnať také dobroty ako bozky cisárovnej či karamelový

Pláž v Saint-Jean-de-Lu

krém z masla. K miestnym produktom patrí aj med a rôzne druhy lekvárov a džemov z miestnych druhov ovocia, obľúbený je z čiernych čerešní. Milovníci zámkov si aj v Baskicku prídu na svoje a môžu si vybrať zo širokej ponuky hradov, zámkov a pevností. Mimoriadny pohľad na časť Baskicka ponúka hora Rhune. Z mestečka Sain- Jean-de-Luz sa možno vyviezť do výšky 905 m na jej vrchol a obdivovať francúzske a španielske pobrežie.

Po odlive v Biarritzi

Baskicko – kolíska golfu

Baskicko za vo Francúzsku považuje za kolísku golfu. Tradícia golfu sa začala písať v Biarritzi v roku 1888 vybudovaním golfového ihriska Biarritz Le Phare určeného najmä pre anglosaských návštevníkov. Dnes si golfisti môžu vybrať spomedzi 12 golfových ihrísk v tomto regióne. Výber určite uľahčí Golf Pass Biarritz, mimo sezóny za 240 eur a počas sezóny (júl a august) za 300 eur si môžete zahrať na piatich golfových

ihriskách (www.golfpassbiarritz.com), alebo Le Kali tee pass – 3 golfové ihriská mimo sezóny za 144 eur a počas sezóny 180 eur. Zaujímavá aj je aj ponuka hotela Radisson v úplnom centre Biarritzu, ubytovanie na dve noci s raňajkami a poplatok za hru na dvoch golfových ihriskách za 225 eur za osobu.

Golf Ilbarritz nájdeme v Bidarte tesne pri Biarritzi. Z tejto deviatky poskytuje nádherný pohľad na Biarritz tretia jamka. Zvláštnosťou tohto ihriska je, že po odohratí štvrtej jamky si treba sadnúť do vozíka a odviezť sa strmým kopcom na ďalšie štyri jamky a potom prísť späť a odohrať poslednú jamku. Ihrisko má veľmi dobré zázemie na výučbu golfu za veľmi prijateľné ceny. Poplatok za hru 23 eur mimo sezóny a 36 počas sezóny, možno si kúpiť aj zľavnený blok 10 alebo 5 hier (www.golfilbarritz.com). Harmonické štylizované golfové ihrisko Makila obkolesujú vysokánske duby. Hra na tomto ihrisku obsahuje aj výstupy a zostupy vo zvlnenej krajine. Poplatok za hru 46 eur mimo sezóny a počas sezóny 70 eur (www.makilagolfclub.com). Ak sa rozhodnete hrať na tomto ihrisku, nachádza sa neďaleko mesta Bayonne, ktoré určite stojí za návštevu.

Priamo v Biarritzi neďaleko majáka možno hrať na ihrisku golf de Biarritz le Phare a priamo z ihriska pozorovať najznámejšie budovy v Biarritzi. Ihrisko otvorili v roku 1888 a v roku 1904 ročný poplatok predstavoval 120 frankov pre mužov a 50 pre ženy! Na tomto ihrisku vyrastal aj Arnaud Massy, ktorý ako prvý zahraničný golfista vyhral British Open. Dnes jeho socha

Na golfovom ihrisku La Nivelle

pozorne sleduje hru na osemnástej jamke. Poplatok za hru 52 a 72 eur (www.golfbiarritz.com).

Vzdialime sa od pobrežia a stúpame do hôr cez malebné dedinky na rustikálne ihrisko golf Epherra pri Souraide. Ihrisko je dokonale ukryté vo vidieckej krajine s obrábanymi poľami a pasúcimi sa stádami dobytky. Po odohratí prvej deviatky sa vydávame na dlhšiu asi desaťminútovú cestu vozíkom za druhou deviatkou, rovnako dokonale ukrytou v údolí. Na dvanástej jamke som mala pocit, že ma sledujú oči ukryté medzi stromami, chvíľu trvalo, kým sa zistilo, že je to krava ukrytá v priekope a pozorne sledujúca hru. Poplatok za hru 25 eur za deviatku a 38 za osemnásť jamiek (www.golf-basque.com).

V mestečku Ciboure zahráme golfovú ihrisko Golf de La Nivelle, ktoré poskytuje výhľad na more, prístav v Saint-Jean-de-Luz a je obkolesené lesmi (www.golfnivelle.com). Pri hre sme využili lokálne poznatky, hrali sme s kapitánkou ženského družstva. Ako na všetkých golfových ihriskách, veľmi odporúčame po hre navštíviť klubový dom a reštauráciu a ochutnať kulinárske špeciality. Voda z obyčajných studní na ihriskách je všade pitná.

Nedaleko od ihriska Nivelle je ihrisko Chantaco, kde podobne ako na ostatných ihriskách sa treba pripraviť na výškové rozdiely. Jamky sú dôsledne ukryté v hustých lesoch a často do hry vstupujú obrovské šišky (www.golfdchanaco.com).

Golfové ihriská možno odporučiť, ich najväčšou výhodou je ich celoročná prevádzka, aj v zimných mesiacoch je teplota dostatočne nad nulou. Podľa informácií miestnych golfistov je úplne výnimočné, aby sa počas zimy hralo na zimných jamkoviskách. Poteší aj v priemere nižšia cena za hru. Cestovať do Francúzska do baskického regiónu možno len odporučiť. Snúbi sa tu krásna príroda, historické pamiatky, kulinárske špeciality výbornej baskickej kuchyne doplnené miestnym vínom a veľmi široká ponuka aktivít na voľný čas. Z neďalekej Viedne sú tri možnosti leteckého spojenia – cez Paríž, Bordeaux alebo Lyon do Biarritz. Spoje cez Paríž neodporúčam, pretože treba prestupovať na inom letisku. Všetky potrebné informácie nájdete na oficiálnej stránke Baskicka www.tourisme64.com aj v anglickom jazyku. Počas pobytu sa bez problémov dá dohovoriť aj po anglicky.

Po odlive v Biarritzi

